

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мәтінді есептер шығару

ЖАРИЯЛАНДЫ
25.12.2023СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/148070/>

Түсінік хат

Есептер адам өмірінде үлкен рөл атқарады. Адам танымы- бұл проблемаларды, есептерді, проблемаларды қою мен шешудің үздіксіз процесі. Оқу орындарының маңызды мақсаты-оқушыларға нақты білімнің мөлшерін беру ғана емес, сонымен қатар осы білім негізінде кез-келген мәселелерді шешуге үйрету.

Осы мақсатқа жету жолдарының бірі-келесі негізгі кезеңдерді қамтитын міндеттерді шешу бойынша қызметке жалпы көзқарасты қалыптастыру:

- тапсырманың мазмұнын талдау;
- мәселені шешу жолын іздеу және оны шешу жоспарын құру;
- шешім жоспарын жүзеге асыру;
- тапсырманың жауабын тұжырымдау.

Курстың өзектілігі: Мәтіндік есептер, менің ойымша, қиын материал. Алайда, мектептегі математика курсына оған үлкен мән беріледі, өйткені мұндай есептер логикалық ойлауды, математикалық сөйлеуді дамытуға және математикалық мәдениетті арттыруға ықпал етеді. Бұл тақырып қызықты, өйткені ол сізге есептерді шешудің жаңа ерекше тәсілдерін табуға мүмкіндік береді, өйткені көптеген мәтіндік есептерді аналитикалық жолмен шешу өте қиын. Есептерді әртүрлі тәсілдермен шешуді үйреніп, мен оларды тек сабақтарда ғана емес, олимпиадаларда да қолдануға жетелеймін.

Мен бұл тақырыпты таңдадым, өйткені мәтіндік есептерді шешуді математика курсының ең қиын бағыты деп санаймын. Оқушылар көбінесе «тапсырма» сөзін қорқынышпен қабылдайды.

Өкінішке орай, барлық балаларда логикалық, дерексіз және бейнелі ойлау жеткілікті дамыған емес, бұл мәтіндік мәселелерді шешуге қабілетсіздігінің дамуына қызмет етеді. Кейбір балалар логикалық ойлауды жақсы құра алады, бірақ асығыс, әртүрлі ұғымдарды

шатастырады.

«Мәтіндік есептерді шешу» курсы оқушыларға логикалық және дерексіз ойлауды, есте сақтауды, зейінді, шыдамдылықты дамытуға көмектесуі керек.

Курстың мазмұны 5-6 сынып оқушыларының жас және психологиялық ерекшеліктеріне сәйкес келеді.

Нақты уақытқа сәйкес келетін қызықты тапсырмалар, сондай-ақ ескі және қызықты тапсырмалар таңдалды.

Курстың мақсаты: Мәтіндік есептерді шеше отырып, логикалық ойлауды дамытып, есептерді шешуге үйрету.

Курстың міндеттері:

- мәтіндік тапсырмалардың әртүрлі түрлерін қарастырыңыз;
- мәтіндік есептерді шешудің әртүрлі тәсілдерін қолданыңыз;
- үйрету, бөлу және ең бастысы қосымша бөлімдер, көре арасындағы байланыс деректері-міндетті;
- мәселелерді шешуде шығармашылық тәсілді қолдану;

Жинақ алты бөлімнен тұрады: «Натурал сандар», «Бөлшектер», «Пропорциялар», «Пайыздар», «Теңдеулер және» Қайталау есептері». Бұл бөлімдер, 5-6 сыныптарда мәтіндік есептерді шешуге байланысты барлық есептерді қамтиды. Әр бөлім қарапайымнан басталады барлық оқушылардың деңгейіне сәйкес есептерден басталып, күрделендіріле отырып мәтіндік есептерді шешіп үйренуге жетелейді.

Сондай-ақ, курстың соңы бөлімінде, оқу бағдарламасын толық қайталауға арналған қайталау жаттығуларымен қамтылған.

Күтілетін нәтиже:

- 1) Қарапайым мәтіндік есептердің негізгі түрлері үшін шама (шама) мәндері арасындағы қатынас (байланыс) түрі айқындалатын тірек сөздер.
- 2) шама (шама) мәндерінің арасындағы тиісті қатынасты жазу негізінде іс-қимылдарды таңдау қағидаларын қамтуға тиіс.
- 3) мәтіндік тапсырмалардың негізгі түрлері:
  - бір шама қарастырылатын жағдайда;
  - үш өзара байланысты шамалар қарастырылатын жағдайда;

ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ МАЗМҰНЫ

1. Натурал сандар

Натурал сандарды қосу және азайту, натурал сандарды көбейту және бөлу, «Бөліктер»-ге арналған есептер, қосындысы мен айырмасы бойынша екі санды табу, өзен бойымен қозғалыс, қозғалысқа берілген есептер әртүрлі мәтіндік есептерді шешіп үйренеді.

2. Бөлшектер

Кіріспе есептер, санның бөлігін, бөлігі бойынша санды табу, жай бөлшектерді қосу және азайту, жай бөлшектерді көбейту және бөлу, өнімділік бойынша есептер әртүрлі мәтіндік есептерді шешіп үйренеді.

3. Пропорция

Тура және кері пропорция, үш және одан да көп шамалар үшін тура және кері есептер, пропорционалдылық тақырыптарында мәтіндік есептерді шешіп үйренеді.

4. Пайыз

Санның пайызын табу, пайызы бойынша санды табу, пайыздық қатынастарды табу, пайыздарға арналған күрделі есептер тақырыптарында мәтіндік есептерді шешіп үйренеді.

5. Теңдеу

Кіріспе есептер, теңдеу құру арқылы шығарылатын есептер, теңдеу арқылы шығарылатын күрделі есептер тақырыптарында мәтіндік есептерді шешіп үйренеді.

6. Қайталауға арналған есептер

Бағдарлама бойынша қайталау есептерін шығарады.

«МӘТІНДІ ЕСЕПТЕРДІ ШЕШУ»**курсының күнтізбелік- тақырыптық жоспары****5-6 - сынып****Барлығы - 36 сағат. Аптасына - 1 сағат.**

№	Тақырыптар мазмұны	Сағат саны	Мерзімі	Ескерту
1. Натурал сандар				
1.1.	Натурал сандарды қосу және азайту	1		
1.2.	Натурал сандарды көбейту және бөлу	1		
1.3.	«Бөліктер»-ге арналған есептер	1		
1.4.	Қосындысы мен айырмасы бойынша екі санды табу	2		
1.5.	Өзен бойымен қозғалыс	2		
1.6.	Қозғалысқа берілген есептер	2		
1.7.	Әртүрлі есептер	1		
2. Бөлшектер				
2.1.	Кіріспе есептер	1		
2.2.	Санның бөлігін, бөлігі бойынша санды табу	1		
2.3.	Жай бөлшектерді қосу және азайту	1		
2.4.	Жай бөлшектерді көбейту және бөлу	1		
2.5.	Өнімділік бойынша есептер	2		
2.6.	Әртүрлі есептер	1		
3. Пропорция				
3.1.	Тура және кері пропорция	2		
3.2.	Үш және одан да көп шамалар үшін тура және кері есептер пропорционалдылық	2		
4. Пайыз				
4.1.	Санның пайызын табу	1		
4.2.	Пайызы бойынша санды табу	2		
4.3.	Пайыздық қатынастарды табу	2		
	Пайыздарға арналған күрделі есептер	2		
5. Теңдеу				
5.1.	Кіріспе есептер	1		
5.2.	Теңдеу құру арқылы шығарылатын есептер	2		
5.3.	Теңдеу арқылы шығарылатын күрделі есептер	2		
6. Қайталауға арналған есептер -3				

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.